

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת
עליזה לביא
יעקב מרגי
רועי פולקמן
יפעת שאשא ביטון
טלי פלוסקוב
מיקי לוי
אלעזר שטרן
חיים ילין
יואל רזבוזוב
יעל כהן-פארן
איילת נחמיאס ורבין

פ/20/3763

הצעת חוק ספרי לימוד דיגיטליים, התשע"ז–2017

הגדרות

1. בחוק זה –

"הוועדה" – ועדה לקביעת מחירי הספרים הדיגיטליים, שיקבע שר החינוך;
"מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949;¹
"הממונה" – הממונה על אישור ספרי לימוד במשרד החינוך;
"המנהל הכללי" – המנהל הכללי של משרד החינוך;
"המשרד" – משרד החינוך;
"ספר דיגיטלי" – גרסה של ספר הניתנת לקריאה באמצעות קורא אלקטרוני;
"ספר לימוד" – ספר המיועד לשימוש של תלמידים ומורים במוסד חינוך מוכר במסגרת תכנית הלימודים;
"ספר לימוד מאושר" – ספר לימוד שניתן לו אישור על ידי הממונה, בכפוף לתנאים ולתקופת התוקף שנקבעו באישור;

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

"קורא אלקטרוני" – מכשיר לקריאה של ספר דיגיטלי המאפשר קריאת ספרים לאחר הורדתם גם בהיעדר חיבור לרשת חשמל או לקווי תקשורת;

"תלמיד" – מי שלומד במוסד חינוך;

"השר" – שר החינוך.

2. הפצת ספרי לימוד דיגיטליים
אשר הממונה ספר לימוד, המוציא לאור של ספר הלימוד המאושר יפיץ את הספר בגרסה דיגיטלית במקביל להפצתו בגרסה קשיחה.
3. שימוש בספרי לימוד דיגיטליים במוסדות חינוך
תלמיד יהיה רשאי ללמוד באמצעות ספר דיגיטלי במהלך שיעורים במוסד חינוך, זאת אף אם טרם התבצע במוסד מעבר גורף לשימוש בספרים דיגיטליים, ועדיין נעשה שימוש בספרי לימוד קשיחים.
4. זהות גרסאות
(א) הספר הדיגיטלי יהיה בגרסה זהה לספר הקשיח ולא יגרע ממנו אף פרט, לרבות מילים, עמודים או פרקים שהופיעו בספר הקשיח.
(ב) המוציא לאור יוכל להציע במקביל לספר הדיגיטלי הזהה לספר הקשיח, גרסה נוספת של ספר דיגיטלי עם תוספות.
5. שלילת אישור
ספר לימוד יופץ בגרסה קשיחה ובגרסה דיגיטלית באותו המועד; לא הפיץ המוציא לאור גרסה דיגיטלית במועד כאמור, ישלול הממונה את האישור מספר הלימוד עד לתיקון המצב.
6. הפצת ספרי לימוד דיגיטליים
(א) המוציא לאור של ספר הלימוד המאושר יפיץ את הספר הדיגיטלי תמורת תשלום עבור עותק ממנו.
(ב) הספר הדיגיטלי יוצע למכירה לכל דורש ולא תחול הגבלה כלשהי על זהות הרוכשים.
(ג) המוציא לאור או מי מטעמו שיפיץ את ספר הלימוד הדיגיטלי המאושר, יאפשר גישה חופשית לכל דורש לרכישת הספר הדיגיטלי, ובכלל זה לא יוכל להתנות את רכישת הספר הדיגיטלי בגביית תשלום חד-פעמי או קבוע תמורת רישום לאתר אינטרנט או לכל פונקציה אחרת המאפשרת את הרכישה.
(ד) הופיע ספר לימוד קשיח במספר כרכים, יאפשר המוציא לאור של הספר הקשיח רכישת הספר הדיגיטלי בכרכים נפרדים; מחיר כרך יהיה יחסי לחלקו בספר השלם.
7. מחירי ספרי לימוד דיגיטליים
(א) הוועדה תקבע מחירים מופחתים לספרים הדיגיטליים; התמחור יקבע על פי פרסום מחירי ספרי הלימוד הקשיחים בחוזר המנהל הכללי תוך חישוב הפחתת עלויות ההדפסה וההפצה.
(ב) המנהל הכללי יפרסם את מחירי הספרים הדיגיטליים בחוזר המנהל הכללי לצד מחירי ספרי הלימוד המאושרים הקשיחים.

- פקיעת תוקפו של 8. פג תוקפו של האישור לספר הלימוד, יציין המוציא לאור או מי מטעמו המפיץ אישור לספר לימוד את ספר הלימוד המאושר במעמד רכישת הספר הדיגיטלי, כי פג תוקפו של האישור.
- עדכון מהדורה 9. עודכנה מהדורה של ספר לימוד, יפיץ המוציא לאור של ספר הלימוד המאושר את המהדורה המחודשת של הספר.
- תקנות 10. השר יתקין תקנות לשילוב ספרים דיגיטליים במוסדות החינוך אשר יבטיחו שייעשה בהם שימוש אך ורק למטרת לימודים, ויעניקו לעובדי ההוראה כלים לאכיפת מטרה זו.
- תחולה 11. חוק זה יחול על ספרי לימוד שהוגשה בקשה לאישורם בידי הממונה החל משנה לאחר פרסומו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

המהפכה הדיגיטלית במערכת החינוך היא תהליך איטי ומורכב הסובל מעיכובים רבים. ישנו קושי ניכר לחבר בתי ספר לפס רחב ברשת האינטרנט עקב מחסור במשאבים ובתקציבים, ועל כן בתי ספר רבים לא יכולים להשתמש בספרי לימוד שהועלו לאינטרנט.

בנוסף ישנו קושי כלכלי להורים לממן רכישת מחשבים ניידים ועל כן רשויות מקומיות או משרד החינוך נמנעים מלחייב את מרבית ההורים ברכישת מחשב, ומרבית הפרויקטים הקיימים נסמכים על תרומות. לצד קשיים אלה קיימת התנגדות קשה מצד המוציאים לאור לאפשר העלאה של כל ספר לימוד לאינטרנט בשל פגיעה בזכויות יוצרים.

חוק זה מציע לחייב את המוציאים לאור של ספרי הלימוד להפיץ את ספרי הלימוד הקשיחים גם בגרסאות דיגיטליות הניתנות לקריאה באמצעות קוראים אלקטרוניים. מהלך כזה יורז את תהליך התקשוב בבתי הספר מכמה טעמים: בקוראים דיגיטליים אין הסתמכות על רשת האינטרנט, כך שניתן יהיה לחבר את בתי הספר לרשת בקצב יותר איטי; מוענקת להורים זכות בחירה באשר ללמידה בספרים קשיחים או דיגיטליים; תינתן להורים אפשרות לרכוש ספרי לימוד במחיר מוזל מהמחיר הנקוב כיום, שכן למעט השקעה ראשונית בקורא אלקטרוני מחיריהם של ספרי הלימוד הדיגיטליים יהיו זולים יותר עקב הפחתת עלויות הדפסה והפצה; אין פגיעה בזכויות יוצרים, בניגוד להעלאת ספר לרשת האינטרנט.

מטרת החוק היא להוות שלב ביניים עד שמערכת החינוך תעבור לשימוש גורף במחשבים ובספרים דיגיטליים ולרכך את המעבר המורכב.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת עינת וילף (פ/3160/18), ועל שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת עמרם מצנע וקבוצת חברי הכנסת (פ/1165/19).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ה בטבת התשע"ז – 23.1.17